

7. Stosunki polsko-niemieckie 2004-2014 [Zasób elektroniczny]. – Tryb dostępu: <http://www.uniaeuropa.org/stosunki-polsko-niemieckie-2004-2014>. – Nazwa na ekranie.

8. Współpraca gospodarcza Polski i Niemiec – wyniki i prognozy | Blog Polonia [Zasób elektroniczny]. – Tryb dostępu: <http://blogpolonia.com/wspolpraca-gospodarcza-polski-i-niemiec-wyniki-i-prognozy/>. – Nazwa na ekranie.

Лебедєва Т.Ю.

аспірант,

*Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана*

СУЧАСНИЙ СТАН НАЦІОНАЛЬНОГО РИНКУ ПОХІДНИХ ФІНАНСОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ

Незважаючи на активне збільшення обсягів торгівлі ПФІ в світі, ринок ПФІ в Україні залишається малорозвиненим, що спричинено відсталістю методологічного, інфраструктурного та нормативного забезпечення його функціонування.

Постійне зростання обсягів торгівлі ПФІ змінилося різким спадом, починаючи з 2006 р., коли обсяг торгів ПФІ протягом року склав лише 0,02 млрд. дол., тобто майже в 100 разів менше, ніж у 2004 р., і не піднявся вище даної позначки в наступні чотири роки.

Починаючи з 2009 р. відбувалося зростання обсягу операцій з ПФІ, що спричинено відповідним посиленням інтересу до даних інструментів, які дають можливість хеджувати ризики, тобто являють собою елементи «квазі»-страхування [1].

Лише на початку 2010 р. відбулося поживавлення торгівлі на даному ринку, що було зумовлено рядом ініціатив інфраструктурного та методологічного поліпшення.

Таким чином, даний етап розвитку ринку ПФІ можна охарактеризувати як новий етап з новими параметрами його функціонування:

- поява нових фінансових інструментів (ф'ючерсний контракт на індекс акцій Української біржі (UX), опціон на ф'ючерсний контракт на індекс акцій UX);

- значне зростання обсягів укладених угод (2,97 млрд. дол. – 2011 р.);

- відновлення операцій своп з іноземною валютою, тобто офіційно дозволено здійснювати операції на позабіржовому ринку ПФІ;

- створено доволі дієву інфраструктуру – Національну депозитарну систему, розрахунково-клірингові центри, торгово-інформаційні системи.

Проте головною проблемою залишалось використання нових видів ПФІ, які б користувалися попитом та були б привабливими [1].

Упродовж 2011 р. обсяг біржових контрактів (договорів) з цінними паперами на організаторах торгівлі збільшився майже в 2 рази (або на 12,9 млрд дол.). Відповідно, обсяг контрактів з ПФІ також зріс майже в 6 разів і становив 2,96 млрд дол (2010 р. – 0,46 млрд дол), або 10% від загального обсягу контрактів із цінними паперами.

Станом на кінець 2012 р., обсяги операцій з ПФІ склали 3,1 млрд дол., збільшившись на 0,11 млрд дол в порівнянні з 2011 р., і склав 1,1% від загального обсягу торгів на ринку цінних паперів. Кількість позабіржових контрактів практично не змінилася, а обсяги контрактів, укладених на організованих майданчиках складала 3,06 млрд дол. або 4% зростання проти минулого періоду.

Отже, одночасно з розвитком ринку базових фінансових інструментів розвивається й ринок ПФІ. Свідченням динамічного розвитку біржового ринку ПФІ є не тільки зростання обсягів укладених біржових контрактів, але й поява нових фінансових інструментів торгівлі.

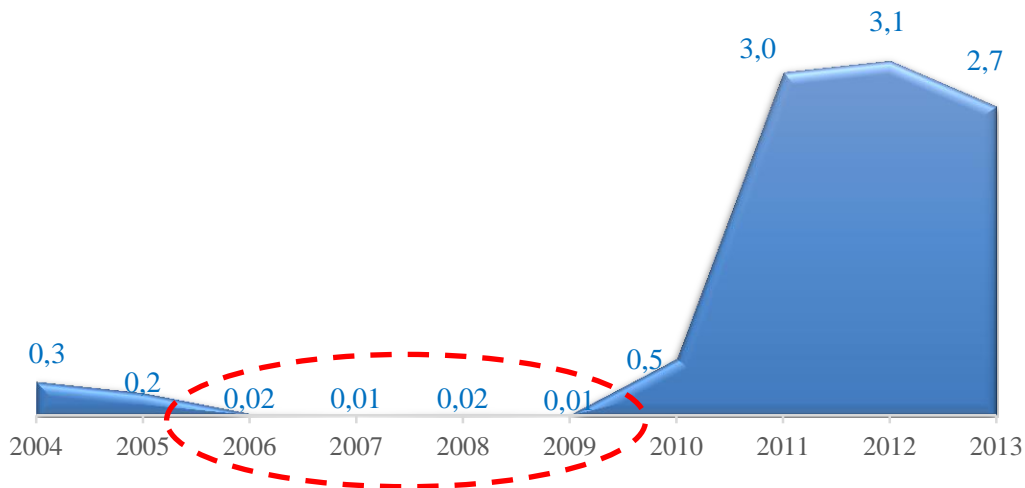

Рис. 1.1. Обсяг торгів похідними фінансовими інструментами в Україні, млрд. дол.

Джерело: складено автором на основі [1]

У 2012 р. на біржовому ринку 62% обсягу торгів ПФІ припадало на фондову біржу «Перспектива». В свою чергу, обіг ПФІ на «Українській біржі» склав 37% від загального обсягу, а на фондовій біржі «Українська фондова біржа» – 1%. Обсяги торгівлі у 2012 р. практично не змінилися в порівнянні з 2011 р., що зумовлено обмеженою групою емітентів. Це є свідченням не лише недосконалості застосування похідних фінансових

інструментів, а й свідченням загальної недостатності економічного розвитку потенційних емітентів тих або інших різновидів деривативів.

В цілому обсяг всіх виконаних біржових контрактів у 2013 р. зріс на 79% в порівнянні з 2012 р., що становить 26 млрд. дол., в той час як обсяги ПФІ скоротилися на 15% або 0,4 млрд дол. Протягом 2013 р. у НКЦПФР було зареєстровано випусків ПФІ на суму 2,7 млрд дол., що відображає певний спад у торгівлі даними інструментами, але залишається одним з найвищих показників за період 2004-2013 рр. Обсяг ПФІ на ринку коливається під впливом кон'юнктури фондового ринку і залишається відносно низьким.

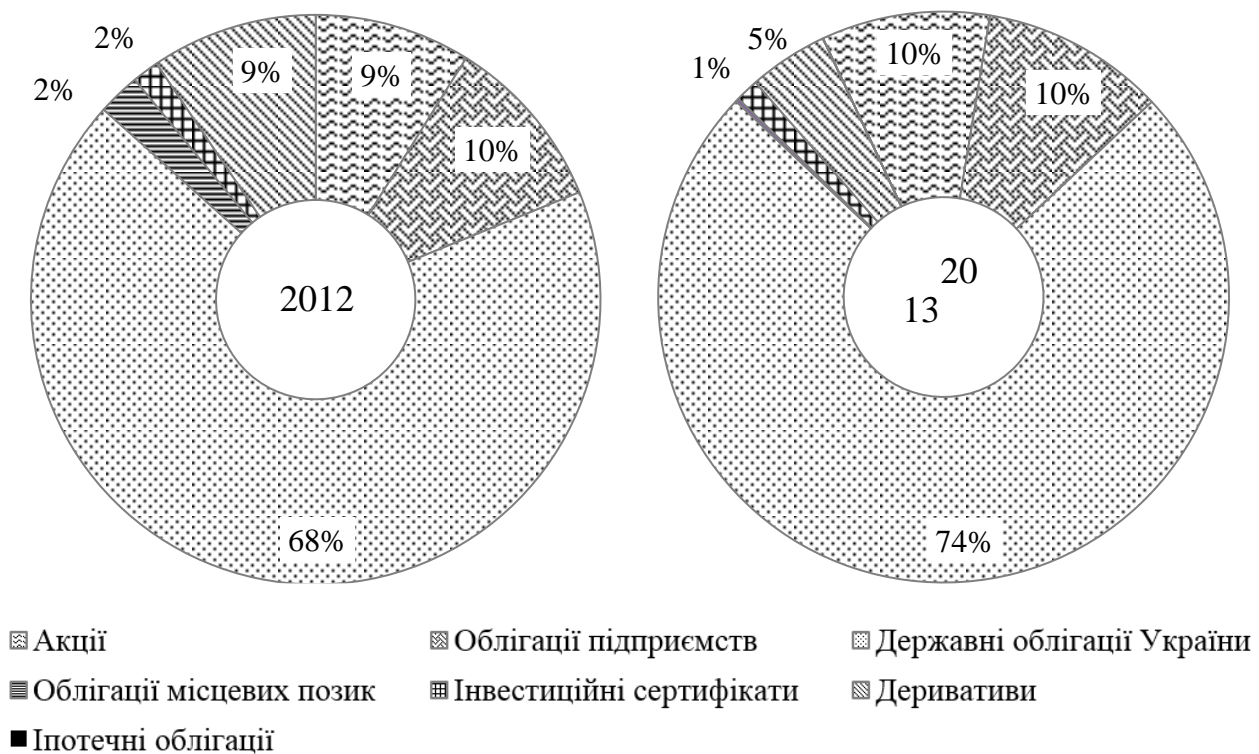

Рис. 1.2. Обсяг виконаних біржових контрактів протягом 2012-2013 рр., %

Джерело: складено автором на основі [1]

Згідно даних НКЦПФР, на фондових біржах та торговельно-інформаційних системах станом на 31.12.2013 р. оберталося 2963 цінних паперів та фінансових інструментів, в тому числі 2282 в категорії позалістингових, 407 – в 2 категорії лістингу, 274 – в 1 категорії лістингу. Найбільша кількість яких, була розміщена на «ПФТС» (1290 шт.) та «Українській біржі» (478 шт.), що складає приблизно 60% обороту ПФІ на ринку України [1]

В рамках розширення інструментів фондового ринку мала місце активізація строкового ринку, що свідчить про все більше використання

інвесторами можливостей хеджування ризиків за допомогою цих фінансових інструментів.

Відтак варто стимулювати зацікавленість потенційних емітентів в обігу ПФІ. Проте така зацікавленість повинна жорстко обмежувати спекулятивні дії на ринку за рахунок установлення штрафних санкцій на основі підвищення відповідальності щодо необґрунтованих дій у сфері обігу даних інструментів.

Загалом, скорочення обсягів торгівлі на фондовому ринку під час кризи виглядає цілком логічним, однак, варто зазначити, що на їхню активність також впливає і занепад самих бірж в Україні.

Загалом, фондовий ринок України характеризується домінуванням позабіржового сегменту, що не має аналогів в світі та підтримує тіньовий сектор. Однак, ПФІ є виключенням, оскільки частка контрактів, укладених на організованому ринку складає понад 90% [1].

Відповідно, необхідно вводити жорсткі законодавчі вимоги щодо обігу, купівлі і продажу ПФІ на біржовому ринку, оскільки внаслідок обмеженого фондового ринку України практично відсутні умови для повноцінного використання ринку ПФІ.

Список використаних джерел:

1. Річний звіт НКЦПФР 2004-2013 рр. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.nssmc.gov.ua/activities/annual>.
2. World Development Indicators database [Electronic resource] – Access: http://siteresources.worldbank.org/DATA_STATISTICS/ Resources/GDP.pdf

Шевцова Ю.О.

студентка,

Національний університет «Острозька академія»

ТОРГОВО-ЕКОНОМІЧНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО ПОЛЬЩІ З КРАЇНАМИ МЕРКОСУР

Сьогодні Республіка Польща має дипломатичні відносини з усіма країнами Латинської Америки, однак цей регіон ніколи раніше не приваблював її з економічної точки зору. Польща, вступивши до ЄС, стала однією з ланок великої економічної і певною мірою політичної спільноти, тому Латинську Америку вона розглядала просто, як групу цікавих ринків, які залишалися практично відсутніми в політичному дискурсі країни. Після вступу Польщі до Євросоюзу в «Стратегії Республіки Польща щодо неєвропейських країн, що розвиваються» було